

31 miljard euro te investeren in de Belgische energienetten tegen 2030.

De netbeheerders verdrievoudigen hun investeringen tegen 2030 om de energietransitie te verwezenlijken

1 De netbeheerders als actoren van de energietransitie

Europa wil klimaatneutraal zijn tegen 2050. Het ambitieuze doel van een reductie van de CO₂-uitstoot met 55% tegen 2030 is cruciaal en een voorwaarde om een uitgebalanceerd traject naar koolstofneutraliteit te kunnen aanhouden. Er werden hoge ambities vooropgesteld voor 2030, zoals 42,5% hernieuwbare energiebronnen, 30 miljoen elektrische voertuigen, 30 miljoen warmtepompen, 600 GW geïnstalleerde fotovoltaïsche productiecapaciteit, 10 Mt in Europa geproduceerde, 10 Mt geïmporteerde hernieuwbare waterstof en 35 miljard m³ biomethaan.

Synergrid en zijn leden zijn van mening dat de **transmissie- en distributienetbeheerders van elektriciteit en gas de kern vormen van deze energietransitie**. Met meer dan 10 miljoen km elektriciteitsnetten, meer dan 2 miljoen km gasnetten in Europa, waarvan 222.000 km elektriciteitsnetten en bijna 80.000 km gasnetten in België vormen ze de ruggengraat van het energiesysteem.

Om de decarbonisatiedoelstellingen te bereiken, is het ontwikkelen van een globale langetermijnvisie op de verschillende energiedragers (elektronen en koolstofarme moleculen) en hun complementariteit essentieel, een visie die rekening houdt met de decarbonisatie- en concurrentiedoelstellingen van onze bedrijven, maar ook met de toegang tot energie voor iedereen. Deze visie omvat meer elektrificatie, energie-efficiëntie en de integratie van koolstofarme moleculen (waterstof, ammoniak, methanol, biomethaan, synthetisch methaan), de afvang, het gebruik en de opslag van koolstof, maar ook warmte en mobiliteit.

De transmissie- en distributienetbeheerders (TNB's en DNB's) staan de komende jaren voor enorme uitdagingen om deze hoge ambities waar te maken, die onvermijdelijk gepaard zullen gaan met stijgende investeringen, niet alleen in de netten en in digitalisering, maar ook in mensen. Een op stimulansen gebaseerde tariefmethodologie, een flexibel proces van toekenning van bouwvergunningen, de ondersteuning door overheden en een breed draagvlak bij het publiek zijn enkele van de voorwaarden om deze energietransitie te ondersteunen. De netbeheerders moeten ook kunnen samenwerken met de overheden op het gebied van ruimtelijke ordening en bestemmingsplannen.

2 Uitdagingen voor de DNB's en TNB's

De netten zijn essentieel: zonder de transmissie- en distributienetten zal er geen transitie plaatsvinden. Om de Europese doelstellingen te bereiken is het **belangrijk dat wij begrijpen waarom de DNB's en de TNB's de nodige hervormingen moeten doorvoeren, in hun infrastructuur, in hun manier van werken en denken, in hun interactie met eindgebruikers en andere marktspelers.**

2.1 Elektriciteitssector

Wij zien **verschillende trends binnen de elektriciteitssector** als gevolg van de EU-doelstellingen en EU-maatregelen, zoals een versnelde decarbonisatie en elektrificatie, flexibeler elektriciteitsverbruik en -productie en de daaruit voortvloeiende congesties, sectorale convergentie en nieuwe technologieën, en meer internationale samenwerking.

De toename van PV-panelen (zonnepanelen), offshore en onshore windenergie, EV's (elektrische voertuigen), warmtepompen, batterijen, maar ook de decarbonisatie van de industrie zullen een sterke impact hebben op het elektriciteitsnet, zowel op het niveau van de TNB als van de DNB.

Een status quo op het gebied van netbeheer is geen optie. Zonder massale investeringen zullen de netbeheerders worden geconfronteerd met technische, administratieve en andere problemen, zoals:

- te geringe capaciteit om het hoofd te bieden aan de toenemende aansluiting van 'lokale energiebronnen, de elektrificatie van verwarmingssystemen,...;
- te omslachtige vergunningsprocedures voor netversterkingen of nieuwe capaciteiten;
- minder efficiënte elektriciteitsnetten.

Het is duidelijk dat er **enorme investeringen nodig zullen zijn om de infrastructuur aan deze nieuwe realiteit aan te passen.**

Een van de middelen om het toekomstige elektriciteitsnet te sturen is **flexibiliteit**, mogelijk gemaakt door een reeks technologieën, zoals vraagresponsof energieopslag. Deze oplossingen vereisen natuurlijk een 'slimme' werking van het net, dankzij intelligente besturing, automatisering, betere monitoring, digitale meters en slimme sensoren. Nieuwe marktmodellen zullen moeten worden ontwikkeld, ondersteund door nieuwe digitale platformen.

Versterking van de positie van de eindverbruikers, d.w.z. ondersteuning van **de actieve deelname van consumenten aan het energiesysteem** door rechtstreekse toegang tot de energie- en flexibiliteitsmarkt via aggregatoren of energiegemeenschappen is een duidelijke taak voor netbeheerders als neutrale marktfacilitatoren.

Actieve consumenten laten participeren is niet voldoende. Wij moeten de toegang tot het net en identieke voorwaarden garanderen voor alle verbruikers, of ze nu actief zijn of niet. Wij moeten een **'rechtvaardige' transitie** voor ogen houden en vermijden dat alleen actieve verbruikers - die de financiële middelen hebben om lokale energiebronnen te installeren - voordelen genieten ten koste van niet-actieve consumenten die niet de middelen of de kennis* hebben om actief deel te nemen aan de markt. Naast deze sociaaleconomische pijlers* moeten wij de geografische pijler* toevoegen. Anders gezegd, zal het niet mogelijk zijn om warmtepompen, snellaadpunten, enz. overal te kunnen installeren (bijvoorbeeld in oude gebouwen). Deze **verschillende pijlers*** zullen bijdragen tot een rechtvaardige transitie.

De **digitalisering van de netten**, die door DNB's en TNB's wordt gezien als een onmisbaar instrument om het netbeheer te optimaliseren, zal van cruciaal belang zijn om de integratie van alle verschillende hernieuwbare energiebronnen, de inzet van flexibiliteitsdiensten en een beter beheer van cyberbeveiligingskwesaties te ondersteunen. Een goed netbeheer zal in de toekomst onmogelijk zijn zonder een sterke digitale infrastructuur en architectuur, gezien de hoeveelheid gegevens die verwerkt zullen moeten worden.

Digitalisering zal ook de ervaring van consumenten verbeteren, die op een “plug & play”-manier met het energiesysteem zullen kunnen interageren, terwijl de cyberveiligheid moet worden gegarandeerd door een “trust-no-one”-beleid.

De beschikbaarheid van gegevens en informatie voor netbeheerders, marktspelers en eindgebruikers is essentieel, vooral wat betreft flexibiliteit, maar ook voor het opvolgen en controleren van de netten. Om nieuwe marktprocessen en netbeheer te ondersteunen, zullen gegevens en informatie op een dynamischere manier en binnen kortere tijdspannes nodig zijn, near-real-time en real-time. Hoewel gegevens een sleutelrol spelen, is het gebruik ervan niet altijd eenvoudig vanwege de huidige voorschriften voor gegevensbescherming, die (in de praktijk) belemmerend kunnen werken.

Natuurrampen zijn een andere uitdaging voor de netbeheerders en zijn zeer reële bedreigingen die rechtstreeks van invloed zijn op de energievoorziening. Deze uitdagingen zullen alleen maar groter worden door de klimaatverandering. Het is onmogelijk om ons tegen alle potentiële bedreigingen te beschermen, maar door **te investeren in grid resilience** kunnen wij de impact ervan minimaliseren, waardoor herstel van de netten na uitval vlotter verloopt.

2.2 Gassector

Ook de gassector staat voor heel wat uitdagingen waarvoor de nodige investeringen zullen moeten worden gedaan, namelijk de uitfasering van fossiele brandstoffen op langere termijn, de (gedecentraliseerde) injectie van nieuwe gassen in de bestaande gasnetten, de bouw van nieuwe infrastructuur of het hergebruik van bestaande gasleidingen voor onder meer waterstof en CO₂, sectorkoppeling,...

Het wijzigende Europese energiesysteem **herdefinieert de rol die aardgas speelt**. Onder invloed van het klimaatbeleid en geopolitieke ontwikkelingen hebben de Europese lidstaten beslist om de invoer van aardgas geleidelijk stop te zetten. Als reactie op deze veranderingen is er dringend behoefte aan een versnelde invoering van koolstofarme moleculen zoals waterstof, biomethaan, ammoniak, e-methaan en andere koolstofarme oplossingen voor decarbonisatie op grote schaal, zoals het afvangen, het gebruiken en het opslaan van koolstof.

De transport- en distributienetbeheerders van moleculen spelen een centrale rol door enerzijds de integratie van waterstof en biomethaan, en het transport van CO₂ en anderzijds zijn ze vitale componenten voor de inspanningen om de economie koolstofarm te maken en het concurrentievermogen van de industriële activiteit en de werkgelegenheid te helpen garanderen.

Biomethaan kan rechtstreeks in de bestaande aardgasnetten worden geïnjecteerd. Biomethaan is een zeer beloftevolle oplossing die door de gasnetbeheerders wordt ondersteund. De injectie van biomethaan in bestaande netten is in Europa al decennia een realiteit.

Waterstof is voor veel bedrijven de juiste keuze als het gaat om het vinden van het beste evenwicht tussen bevoorradingszekerheid, klimaatimpact en kostprijs. Een aantal industriële processen vereist ook hoge temperaturen en elektriciteit is daarvoor geen optie. Door deze industrieën aan te sluiten op de waterstofvoorziening kunnen ze overschakelen op het beste koolstofneutrale alternatief. Hetzelfde geldt voor sectoren die koolstofintensieve grondstoffen gebruiken.

Koolstofcaptatie, -gebruik en -opslag wordt beschouwd als een sleuteltechnologie voor het verminderen van CO₂-emissies en het creëren van clusters voor circulair hergebruik van CO₂ in de productie van bijvoorbeeld koolstofneutrale biobrandstoffen. Deze technologie is onmisbaar voor het behoud van sectoren die moeilijk koolstofvrij te maken zijn en waar CO₂ geproduceerd wordt. Een hoeksteen van deze oplossing is de beschikbaarheid van infrastructuur voor het transport van afgevangen CO₂ naar bestemmingen voor hergebruik of opslag.

De transportnetbeheerder werkt aan de nodige **waterstof- en CO₂-infrastructuur** in en tussen industriezones en verbindingen met de buurlanden. Er worden ook terminals ontworpen voor de invoer van koolstofarme moleculen en de uitvoer van CO₂. Dit zal toelaten om de geschikte backbone-infrastructuur op te zetten en de fundamenteën te leggen voor de rol van België als energiekruispunt door van het land een waterstof- en CO₂-hub te maken voor de economie, zowel in België als in Noordwest-Europa.

3 Investerings

Om de netten veerkrachtiger te maken en beter af te stemmen op het nieuwe energiesysteem, is het essentieel **om te investeren in de netwerken, in intelligente en digitale oplossingen en in gekwalificeerd personeel**. Er zal een juist evenwicht moeten gevonden worden tussen de verschillende maatregelen: sociaal verantwoord - niemand uitsluiten - ecologisch verantwoord, financieel en technisch haalbaar, maar ook moeten gegarandeerd worden dat het transport en de distributie van energie duurzaam, betrouwbaar en betaalbaar blijft.

De komende legislatuur zal beslissend zijn voor de energietransitie en voor de netbeheerders. Om de decarbonisatie doelstellingen te bereiken, is het essentieel om een globale langetermijnvisie te ontwikkelen op de verschillende energievectoren en hoe ze elkaar aanvullen. Voor netbeheerders zal decarbonisatie de implementatie van geïntegreerde oplossingen vereisen. België moet een **visie ontwikkelen voor de integratie van het energiesysteem tussen koolstofarme elektronen en moleculen**.

Ongeacht de gekozen weg, vereisen alle noodzakelijke transformaties een **op stimulansen gebaseerd regelgevingskader voor netwerk- en infrastructuurinvesteringen en digitalisering**, naast een vereenvoudigd en versneld vergunningsproces, ondersteuning door de overheden en draagvlak bij het brede publiek.

Een stimulerend investeringskader - dat anticipeert op de toekomstige behoeften, elektronen en bijkomende molecuulvolumes (vb. elektrische voertuigen, warmtepompen, waterstof- & CO₂-transport en/of -distributie, ...) - moet worden verzekerd. Tegelijkertijd moeten wij de beschikbaarheid van materialen veiligstellen in een zeer gespannen wereldwijde context. Indien er meer vraag is dan de markt kan verwerken, kan dit leiden tot een verstoring van grondstofprijzen.

Alle leden van Synergrid, de **Belgische transport- en distributienetbeheerders voor gas en elektriciteit, ramen hun gezamenlijke investeringen voor de komende 2 jaar op meer dan 9 miljard euro**, volgens de verschillende scenario's die ze hebben vooropgesteld. **Tegen 2030** worden deze investeringen geraamd op **31 miljard euro**, waarvan nagenoeg 70% zal gaan naar de elektriciteitsnetten.

Anders gesteld, **de netbeheerders wensen hun investeringen tegen 2030 te verdrievoudigen**.

Concreet betekent dit dat er tegen 2030 bijvoorbeeld meer dan 8,5 miljoen digitale elektriciteits- en gasmeters zullen worden geïnstalleerd, of bijna 50.000 km extra elektriciteits- en gasleidingen in de netten zullen worden geïntegreerd,... zonder de zeer belangrijke investering voor digitalisering te vergeten.

Een aanzienlijk deel van deze investeringen is specifiek **bestemd voor de energietransitie**.

Het is essentieel dat deze investeringen worden gerealiseerd, maar er is meer nodig. Het beheer van het energiesysteem in een veranderende omgeving en de ontwikkeling van onmisbare digitale instrumenten nodig voor het beheer van het systeem vereisen een omvangrijk investeringsprogramma maar ook passende financieringsvoorwaarden.

Het volstaat niet enkel te beslissen over investeringen in de netten om een antwoord te bieden aan de energietransitie, de sector moet ook kunnen rekenen op gekwalificeerdere vrouwen en mannen binnen de nieuwe bedrijfsactiviteiten van de energietransitie.

Het aantrekken van de nodige financiële middelen en adequate hulpbronnen wordt onzeker gemaakt door twee externe factoren. De oorlog die Rusland voert in Oekraïne en de daaruit voortvloeiende onrust op de internationale markten, met alle prijsstijgingen en onzekerheden van dien aard, en de zogenaamde 'war on talent' die de afgelopen jaren woedde en nog toeneemt door de spanning op de arbeidsmarkt voor de

profielen waar veel vraag naar is. Alle leden van Synergrid nemen in hun investeringsplannen de omschrijving op van de vaardigheden die nodig zijn voor de toekomst, om huidige werknemers bij te scholen met aandacht voor hun welzijn en de werving en tewerkstelling van een aanzienlijk aantal extra (nieuwe) geschoolde mensen.

Netbeheerders transporteren en distribueren niet alleen elektronen en moleculen, maar spelen een sleutelrol in de energietransitie. Het is een rol die wij volledig accepteren als hoofdrolspelers in het succes van de energietransitie om klimaatverandering tegen te gaan, maar ook als hoofdrolspelers die bijdragen aan de energievoorzieningszekerheid van ons land, het concurrentievermogen van de bedrijven en het welzijn van de burgers. Om de bovenstaande doelstellingen te bereiken, hebben wij een mix van elektronen en moleculen nodig. Zonder een aanzienlijke aanpassing van onze netten zullen deze doelstellingen niet worden bereikt: ze vormen een essentiële schakel tussen producenten en leveranciers enerzijds en klanten anderzijds. Het is essentieel om te investeren in de netten om de bevoorradingszekerheid in België en een duurzame, betrouwbare energietransitie tegen de beste maatschappelijke kostprijs te garanderen.

Contact : Christine Declercq – Email : christine.declercq@synergrid.be

Over Synergrid, The Voice of the Belgian Energy Network

Synergrid is de spreekbuis van de Belgische elektriciteits- en gasnetbeheerders (*). Als zodanig is hij de spreekbuis van de sector bij de Belgische en Europese autoriteiten of iedere andere instantie die er een beroep op doet.

Synergrid vertegenwoordigt 9 ondernemingen die gas en elektriciteit leveren aan bedrijven en de bevolking in heel België. Samen met onze leden en aan de hand van innovatieve projecten helpen wij de klanten bij de energietransitie om de klimaatdoelstellingen te halen en de levenskwaliteit voor iedereen te verbeteren.

Synergrid ontwikkelt ook technische en milieunormen om betrouwbare netwerken te kunnen garanderen die voldoen aan de strengste veiligheidscriteria. Deze normen zijn bedoeld voor zijn leden, maar ook voor derden. Naargelang de context zijn ze juridisch bindend of vormen zij te volgen best practices.

Synergrid ondersteunt haar leden bij het opzetten van nieuwe platformen voor flexibiliteit, zoals FlexHub (het enige platform in België voor flexibiliteitsbeheer) en het RTCP ('Real time communication platform').

Ten slotte is Synergrid het referentiepunt voor zijn leden op het gebied van arbeidsrecht, sociale betrekkingen en sectorale pensioenfondsen. De Federatie treedt ook op als patronaal woordvoerder van de sector binnen de sociale overlegorganen op nationaal niveau.

(* *Transmissienetbeheerders (TNB's): Elia, Fluxys, en distributienetbeheerders (DNB's): Aieg, Aiesh, Fluvius, ORES, RESA, REW en Sibelga*)